

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Monumenta Paderbornensia

Ferdinand <II., Paderborn, Bischof>

Francofurti ; Lipsiæ ; Norjbergæ, 1713

II. Illustrissimum Principem, in fundanda Academia, suae & Majorum
praeclarae indoli respondere voluisse.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29975

nos omnium mortalium inveniustissimos, atque ingrattissimos fuisse judicent? Tametsi enim nihil est tibi gloriosius, quàm, cum tanta perfeceris, nihil gloriæ amore fecisse, tamen posteaquam, pro rerum gestarum claritudine, gloria te sequitur vel invitum, nostrâ certè causâ tibi lætandum est, cum his operibus tuis magnificis, atque præclaris gloriam tribuimus, quæ nisi in laude poneremus, nunquam induceremus animum, ut, quod unum optas, his abs te nobis paratis commodis uteremur. Qui enim illum meritâ laude privat, cujus beneficium habet, is profectò satis ostendit ejus se beneficii fructu non moveri. Atque hæc quidem succurrebant reputanti, quid nostram in te pietatem deceat, & quid virtutibus tuis debeatur. Sed quoniam attendendum quoque fuit quid modestia tua, quid aures ferre possent, faciendum mihi visum est, ut tuâ, Princeps Illustrissime, causâ, laudatione quidem abstinerem, ne tamen suum Fundatorem, ac Parentem Academia quondam ignoraret, breviter, quid in ea instituenda consilii sis secutus exponerem. Ita enim fore confidebam, ut neque posteros quicquam eorum fugeret, quæ scire interesset, neque tuæ modestiæ negotium facerem. Tametsi enim nihil horum absque tua laude dici potest, ita tamen dicentur, ut non in iis laus tua, sed eorum utilitas quæsitâ videatur, in quorum commoda tantum curarum, opumque contulisti.

C A P U T II.

*Illustrissimum Principem, in fundanda Academia, sue,
& Majorum præclaræ indoli respondere
voluisse.*

AC licet arduum, & fortasse temerarium videatur Principum, qui, ut fastigio, ita quâdam mentis altitudine DEO sunt ceteris mortalibus propiores, consilia perscrutari velle, & exponere; tamen, quemadmodum ex his, quæ in rebus creatis cernimus, non nihil interdum de
pro-

1. Tim. 1.
v. 5.

proposito divinæ mentis assequimur: ita in iis quæ publicæ commoditatis amore abs te, Princeps Sapientissime, adhuc facta sunt, extant nonnulla vestigia, in quibus tua salutaria consilia, quasi descripta legimus. Quid, quòd in ipsa quoque tua indole, natalibus, genere, est quiddam, quo faciliè, ut ad alia præclarè gerenda, tum ad meditandam Academiam exstimulatum esse cognoscimus? Quanquam enim, ut est quisque maximè generosus animus, ita genus, & proavos, & quæ, ut casit ingeniosus Poëta, non fecimus ipsi, minimè ad se pertinere ducit; tamen postquam semel est animus virtutis amore inflammatus, hunc è claro genere fructum capit, quòd eorum facta intuens, à quibus est progenitus, ne degener videatur, elaborat. Atque hunc stimulum legimus in divinis quoque litteris admoveri: Sic enim Divus Paulus Timotheum suum alloquitur: *Recordationem accipiens ejus fidei, quæ est in te non ficta, quæ & habitavit primum in avia tua Loide, & matre tua Eunice, certus sum autem quòd & in te. Propter quam causam admonéo te ut resuscites gratiam DEI, quæ est in te.* Hoc præceptum ab Apostolo datum Episcopo minimè tibi, Princeps optime, prætereundum putasti. Videbas enim in nobilissima tua Furstenbergiorum familia tot seculis integerrimam fidem Catholicam, non sine insigni aliarum virtutum comitatu, ut verbo Apostoli utar, habitasse. Numerabas in iis complures, qui non vulgarem eruditionem, rerumque usum sibi pepererant: multos, qui in altiore dignitatis gradu positi, Remp. consilijs, & operâ sustentarant: in plerisque omnibus eximia quædam in DEUM pietas, facilitas, atque omnibus in rebus modestia, & publicorum commodorum amor. Nam, ut alios præteream, quantâ gravitate, & sapientiâ fuisse accepimus abavum tuum Wennemarum Furstenbergium? quantâ vitæ sanctimoniâ ejus conjugem Cordulam à Galen? De qua illud accepimus, solitam tanto CHRISTI pro nobis diram passi amore exardescere, ac vicissim optare aliquid ejus causâ molestiarum exorbere, ut linteorum omni mollitie deposi-

tâ,

fita, laneo duntaxat vestitu, nudisque pedibus sacellum cre-
 bro adiret eo intervallo ab avita domo dislitum, quantum
 inter locum, ubi CHRISTUS damnatus est, & Calvariae
 collem interest. Quam rem scio levem iis hominibus visum
 iri, qui totum hoc majorum nostrorum, ut nos sentimus,
 religionis, ac pietatis, ut ipsi dicere solent, simplicitatis, &
 superstitionis genus ludificatui habent. Verùm non poeni-
 ret me laudare in nobili femina, quod in Alipio, qui deinde
 fuit Episcopus, prædicandum sibi putavit Augustinus: velut
fortissimo, inquit, dormitorem corporis, usque ad Italicum solum
glaciale nudo pede obterendum, insolito ausu. At hoc doman-
 di corporis more musteum hoc Evangelium funditus caret.
 Quò libentius hæc talia commemoro, Princeps Illustrissime,
 ut omnes intelligant, solidam illam, virilem, antiquam, Ca-
 tholicam religionem à majoribus tuis cultam esse. Hanc velu-
 ticarissimam hæreditatem adierunt, posterisque relique-
 runt, Avus tuus Fridericus, Satrapa Werlensis, Electoris Co-
 loniensis Consiliarius, & Pater item Fridericus, Satrapa Bil-
 steiniensis, cujus integritas, doctrina, prudentia, dicendi
 vis cum in patriæ negotiis, tum in publicis Imperii conven-
 tibus sæpenumero cognita est. Hanc unà cum lacte ipse su-
 xisti à lectissima & antiquæ innocentiae amantissima femi-
 na Anna Westphael, quam omnibus semper pietatis officiis
 coluisti. Non est ab his divellendus Joannes Furstenber-
 gius magnus Patruus tuus, qui DEO mancipatus in nobili
 Cœnobio Sigeburgensi, quod D. Anno Colonienfis, acci-
 tis è Fructuaria Italiae viris sanctitate præstantibus, quon-
 dam fundaverat, brevi ad eas virtutes, quas domesticâ disci-
 plinâ combiberat, sanctiora illa instituta adjungens, tan-
 tum profecit, ut sacer ille cœtus dignum eum judicaret, cui
 se & cœnobium regendum traderent. Quod munus ita susti-
 nuit, ut Instaurator dici possit, cum veteris illius disci-
 plinæ, tum tectorum, atque fundorum. itaque clarissima est
 apud illos ejus nominis memoria & præclaris parta virtu-
 tum exemplis, & opibus, quas assiduâ rei communis curâ,

*Lib. 9 conf.
 cap. 6.*

ac parsimoniâ collectas haud modicas successori reliquit. Jam verò flagitium sit, si ex hac ipsâ inclyta stirpe, Guiliel-
 mum Furstenbergium præteream, Ordinis Equitum Teu-
 tonicorum Sanctæ Mariæ in Livonia Magistrum, in quo
 Principatu Henrico à Galen successit. Huic duæ res dissimilimæ egregiam demonstrandæ virtutis suæ facultatem dede-
 re, Principatus, & Adversâ fortuna. Nam cùm florenti æta-
 te sacram illam militiam administrandam accepisset, in mul-
 ticiplici reip. perturbatione, consiliis, atque armis integrita-
 tem Catholicæ religionis, dignitatemque ordinis sartam te-
 ctam conservavit. Quod eo fuit difficilius, quòd cùm fre-
 quentibus præliis lacefferetur à Moschis, interea neque vi-
 cinorum dynastarum dissidia, neque orientes jam tum pesti-
 feræ sectæ, resejus esse quietas sinebant. Ubi verò jam in-
 gravescente ætate, post tantam jactationem, portum sibi
 quasi quendam providit, & designato sibi successore, in muni-
 tam inprimis arcem Vellinum se contulit, ut, quod supere-
 rat ætatis in honesto otio contereret: ibi verò majus, quàm in
 medio mari, naufragium invenit. Nam anno MDLX, cùm
 Moschi magnis copiis in Harriam, & Lettoniam se effu-
 dissent, tandem caso Teutonicorum equitum exercitu,
 exeunte Quintili Vellinum oppidum, quatefactis vi tor-
 mentorum muris, & ignibus in tecta coniectis, ceperunt.
 Arcem verò ipsam, in qua Princeps versabatur, conscle-
 rati milites, qui in præsidio erant, pacti corporum suorum,
 & omnium, quæ efferre possent, incolumitatem, nefariè
 prodiderunt. Quid plura? direptis, quæ in arce erant, Prin-
 cipis opibus, ipsum frustra quiritantem, & fidem eorum ap-
 pellantem Moschis dedunt. Neque tamen perfidis suâ præ-
 dâ diu frui licuit. Nam Moschi re cognitâ spoliatos omni-
 bus quæ raptierant, inanes dimiserunt. Princeps ipse ca-
 ptivus ductus in Moschoviam, illustre barbaris patientiæ &
 pietatis exemplum fuit. Cùm enim templo careret, in quo
 Romano ritu sacra fierent, velut quondam Abraham, sub
 quercu Mambre, sic optimus senex stans temporibus, sub
 qua-

Gen. 18.

quadam arbore, DEUM colebat. Felicior omninò, qui conservatâ majorum religione in exilio, & custodia diem suum obiit, iis, qui, illâ repudiatâ, fumosos titulos, & fluxas opes sibi pepererunt. Etenim Guilielmus noster, quod de Theodosio Magno scripsit olim D. Augustinus, *Ecclesiæ se membrum esse, magis quàm in terris regnare gaudebat.* Neque aliter, atque ille affecta est cætera Furstenbergiorum familia, quæ adhuc usque diem in tanta religionum licentia, suæ illi, quam ab optimis majoribus accepit, adhuc præclare constitit. quod nostrâ tempestate tam paucis familiis elogiū video tribui posse, ut perinde sint raræ, atque fluvii, qui in vecti in mare dulces, inter salvas, aquas perpetuò retinent. Atque hæ familiæ tuæ laudes, Princeps Illustrissime, haud paullò magis eam exornant, quàm illæ ab ejus vetustate, primaque origine decerptæ. Non enim desunt, qui & antiquarum tabularum auctoritate, & è gentiliciorum insignium forma, & natalis loci situ demonstrare se posse confidant, Furstenbergiam domum è vetustissima, clarissimaque Comitum Oldenburgensium stirpe genus ducere: Sed nimirum antiquius tibi semper fuit illustria majorum tuorum exempla virtutum æmulari, quàm obscuras, & tot sæculis à nostra memoria semotas generis tui origines excutere, & perscrutari. Hoc certè Catholicæ religionis studium, quo inflammatus cum alia permulta gessisti digna immortalis laude, tum hoc gymnasium condidisti, pia iliorum, atque attenda educatio, ac disciplina tibi primum inseruit. Exornasti deinde, atque auxisti, quod à parentibus acceperas, cum profectus es Coloniam Agrippinæ, cui Urbi Stanislaus, Hosius doctissimus Cardinalis, non dubitat acceptum ferre, quicquid in provinciis circa Rhenum superest integræ, puræque de religione doctrinæ. Ibi minimè contaminatæ, vel ambiguae fidei magistris usus, eorum studiorum fundamenta jecisti, quorum fructum facile vel ex hac tua, affecta jam atate prompta, & locuplete omnis eruditionis memoria, quam nemo non obstupescit, æstimamus. Caterùm

S. Aug. de
civit. Dei
c. 26.

Hosius in
epist. ad
Senat. Co-
lon.

Jam tum illa bonarum tractatione litterarum, inducebas ani-
 mum, plurimum conducere, ad redintegrandum quicquid
 in religione labefactum est, juventutem ab iis duntaxat ma-
 gistris liberalibus artibus infici, qui nihil alienum à majorum
 pietate sentirent. Quo in studio eruditionem cum religionis
 integritate copulandi tecum faciebant germani tui Frideri-
 cus, eximiâ gravitate & prudentiâ vir, Canonicus Mogun-
 tinus, & qui etiamnum vivit, Caspar Furstenbergius duo-
 rum Electorum Moguntini, & Colonienfis Consiliarius, su-
 premus Westphaliæ Satrapa, jam pridem in omnibus Impe-
 rii conventibus magna cum dignitate, & publico commo-
 versatus. Neque hæc solùm magnorum operum adjumenta
 domo ad Remp. attulisti; sed præterea, cùm plerique omnes
 claris orti natalibus, immodicis in vestium, ædium, familiæ
 splendorum jacturis ornare se sperent fortunam suam, ita à
 majoribus Furstenbergii sunt edocti, atque affuefacti, ut
 sciant dignitatem generis crebris & illustribus virtutum do-
 cumentis, non rerum inanum apparatu, luxuque retineri.
 Hinc illa tua, Princeps optime, in hoc quoque fastigio in vi-
 ctu cultuque frugalitas: domus expers strepitûs, atque tur-
 barum: latus caritate magis tuorum, quàm armis septum:
 denique sumptus in privatum modici, in publicum profusi.
 Cui enim nullæ sunt insanæ cupiditates, quæ neque exhaustis
 Reip. vectigalibus expleri possint, ei necesse est opes ad ju-
 vandam, ornandamque Remp. superesse. Meritò igitur,
 Princeps Illustrissime, Academia nostra, non tibi modò, sed
 inclytæ quoque domui Furstenbergiæ ingentes gratias agit,
 quòd te sustulerit, talemque formarit, cui propter conce-
 ptum à teneris veræ religionis, omnisque præclaræ disciplinæ
 amorem, si quando ad dignum tuis meritis locum perveni-
 res, cupido fundandæ Academiæ facillè posset incidere, ne-
 que, propter insignem in omni vita temperantiam, rerum-
 que omnium modum facultas perficiendi deesset,